

Johanna Perkiö
**FRAMING BASIC INCOME IN
 FINNISH POLITICS**
 Tampereen yliopisto 2021
 208 s.

 Tampere University

UTOPIISMISTA SOSIAALITURVABYROKRATIAAN

JOHANNA PERKIÖ väitteli vapunaattona perustulosta, aineistonaan suomalaisten puolueiden aiheesta käymä keskustelu. Keskeinen havainto oli, että perustulokeskustelun luonne muuttui merkittävästi vuosikymmenten kuluessa: esimerkiksi 1980-luvulla perustuloa kehystettiin sellaisten pohjoismaisen hyvinvointivaltion keskeisten periaatteiden kuin sosiaalisten oikeuksien ja tasa-arvon näkökulmista.

Näiden periaatteiden tuloksena onkin syntynyt perustulo eläkeikäisille (takueläke) ja lapsille (lapsilisä). Työikäisten kannalta lähelle tulee työmarkkinatuki, koska se on kestoltaan rajaton vähimmäisturva työttömälle työnhakijalle eikä siihen liity muihin kuin työtuloihin liittyvää tarveharkintaa. Perustulo edellyttää kuitenkin vastikkeetomuutta ja työmarkkinatuki voidaan evätä, ellei työtön täytä työllistämismallien ehtoja.

1980-luvun perustulokeskustelua leimasi utopistinenkin visiointi hyvinvointivaltion univer-

salismin pohjalta, mutta se tyyntäsi työn ja sosiaaliturvan suhteeseen sekä julkisen talouden rajoittamisvaatimuksiin. Eniten perustulon puolesta puhuivat vihreät, vasemmistoliitto ja keskusta, sekä 1990-luvulla Suomen liberaalipuolue ja nuorsuomalaiset, mutta satunnaisia puoltavia puheenvuoroja kuultiin kaikista puolueista. Puolueista vihreillä oli keskeinen rooli perustuloa koskevan ymmärryksen luomisessa.

1990-luvun laman jälkeen keskustelu kiinnittyi ajatukseen työttömien aktivoinnista ja perustulosta haettiin välinettä työntöön kannusteiden parantamiseen. Perustuloehdotusta kehystettiin yhteensopivaksi uuden aktivointiparadigman ja julkisten varojen niukkuutta korostavan ajattelun kanssa: perustulon kannattajat korostivat työn merkitystä ja esittivät perustulon työllisyyttä tukevana uudistuksena. Keskustelu kaventui koskemaan sosiaaliturvabyrokratiaan ja työmarkkinavaikutuksiin liittyviä teknisiä

kysymyksiä, eikä tilaa juurikaan jäänyt yhteiskuntapolitiikan periaatteita koskeville laajemmille pohdintoille. Samalla kannattajat kuitenkin korostivat ihmisten oikeutta päättää itsenäisesti omasta elämästään sen sijaan, että heitä ohjataan sanktioilla.

Väitöstilaisuudessa Johanna Perkiö sanoi hänelle kiinnostavinta perustulon ideassa olevan sen tarjoamat mahdollisuudet keskustella yhteiskunnallisen tulonjaon periaatteista sekä ihmisten oikeudesta tehdä omaa elämäänsä koskevia päätöksiä. Lisäksi perustulo mahdollistaa keskustelun työn roolista ja muutosten näkemistä. Tutkimustulostensa pohjalta hän arvioi, että maltillisen, sosiaaliturvan vähimmäisetuuksia korvaavan perustulon tai sitä muistuttavan negatiivisen tuloveron ympärille olisi mahdollista rakentaa Suomessa poliittinen kompromissi, jos aloite saisi riittävästi kannatusta. **Y**

Jouko Kajanoja